

Overzicht van inspanningen voor de voedseltransitie, per provincie.

Opgesteld voor de workshop 'provincie Gelderland', Voedsel Anders Karavaan, Nijmegen, 4 oktober 2018. Beoordeling: - (de provincie doet weinig of niets); + (men doet er iets aan); ! (prima!)
Zie ook www.aardeboerconsument.nl, bericht 18 okt 2018

Natuurinclusieve landbouw	Korte ketens (tussen boer en consument)	Voedselbossen
NOORD HOLLAND ++!		
+ natuurinclusieve landbouw De provincie streeft ernaar dat in 2030 alle grondgebonden landbouw in de provincie bijdraagt aan behoud en versterken biodiversiteit, bodemvruchtbaarheid en water op en rond het bedrijf. Daarvoor stelt de provincie € 750.000 beschikbaar. Dit gaat naar kennis, netwerk, keteninnovatie en gebiedstrajecten	+ <i>korte ketens</i> ; Op verzoek van de Provincie Noord-Holland organiseerde de NHMF in 2016 een bijeenkomst over een regionale voedselstrategie, en de rol van de overheid bij een transitie naar korte voedselketens. Daar kwam een advies uit voort. Geen gegevens over vervolg	! <i>voedselbossen</i> : Noord-Hollanders krijgen met het programma ' Groen Kapitaal ' maximaal € 5.000 van de provincie Noord-Holland om een natuurinitiatief op te zetten. De andere helft van het bedrag moeten ze via crowdfunding ophalen. Er staan al 10 voedselbossen op het kaartje van de NHMF, o.a. voedselbos de Oase, onlangs gerealiseerd (op 5 ha grond van de provincie)
ZUID HOLLAND +!-		
+ <i>natuurinclusieve landbouw</i> : In 2016 bracht de provincie 'Innovatie-agenda duurzame landbouw' uit: 14 miljoen aan POP3 gelden voor verduurzaming van de landbouw. Doelen: versterking van kringlopen, regionale voedselketens, versterken van biodiversiteit.	! <i>korte ketens</i> Gestimuleerd door de 'Innovatieagenda' werden de ' zuid-Hollandse voedsel families ' opgericht. Zij geven zich tot 2020 de tijd om het voedsellandschap te veranderen. Een van hun proefballonnen is door de provincie overgenomen: de Provincie wil dat in 2030 80 % van het verse voedsel dat de inwoners nuttigen, daar ook is verbouwd. (Dus 80% via de 'korte keten'!) De ZLTO is erop aan het studeren.	- <i>voedselbossen</i> : Er is een voedselbos in Vlaardingen en er wordt er een aangelegd bij een camping – de campinggasten kunnen een fruitboom kopen voor consumptie in de toekomst! Maar hiervoor is niet of nauwelijks provinciale steun.
ZEELAND +--		
+ natuurinclusieve landbouw In 2017 hebben PS de Natuurvisie vastgesteld, met daarin o.a. de voorbereiding van een POP-project ten gunste van biodiversiteit, en een pilot rond natuurinclusieve landbouw.	+ <i>korte ketens</i> : Al in 2012 was er een start van een biologisch platform, tenminste digitaal, m.b.v. Europees geld: ' Biologisch in Zeeland '. De website lijkt niet actief meer. Nieuwe poging: 16 nov. 2017 had in Sluis een bijeenkomst plaats over korte ketens, georganiseerd door ZLTO, Provincie Zeeland en netwerk platteland. (Uitkomst niet bekend.)	- <i>voedselbossen</i> : we vonden één voedselbos Graauw (Zeeuws Vlaanderen) dat met provinciale subsidie tot stand is gekomen.
NOORD BRABANT !!!		
! Natuurinclusieve landbouw: In Brabant is op 1 mei 2014 het Groen Ontwikkelfonds Brabant opgericht. Voor goede plannen voor het natuurnetwerk (= oude EHS) betaalt de provincie de helft van de grondwaarde en/of (een deel van) de inrichtingskosten. Het natuurnetwerk beslaat nu ruim 11.000 ha. Nieuwe plannen kunnen natuur combineren met recreatie, gezondheid, landbouw, etc.) In het fonds is € 240.000.000 ondergebracht en ruim 2000 hectare grond. Het moet voor 2027 gerealiseerd zijn. <i>Buiten</i> het natuurnetwerk wordt in agrarisch gebied voor 30 miljoen (ong. 400 ha) grond van de provincie verpacht aan boeren voor 'natuurinclusieve landbouw' (langdurige pacht, uiteindelijk verkoop). Zie ook www.duurzamegronduitgifte.nl voor korte verpachting van gronden van alle Brabantse overheden.	! <i>korte ketens</i> : € 209.940 Subsidie van de provincie voor Korte Keten 2.0: voor een open internet-platform (www.onlinefoodbrabant.nl , veel engelse termen) voor kennisuitwisseling en business dat met name boeren ondersteunt bij het ontwikkelen en vermarkten van hun producten. Half 2018 moet het operationeel worden. Topproject HAS den Bosch hield er 8 mei 2018 een bijeenkomst over. 'Data is goud'.	! <i>Voedselbossen</i> : Brabant heeft de Green Deal Voedselbossen ondertekend. Zie verder links onder 'natuurinclusieve landbouw' info over het Groen Ontwikkelfonds Brabant. Er wordt nu een voedselbos van 20 ha aangelegd bij Schijndel. Hier een kaartje van de Brabantse Milieu Federatie met 20 initiatieven in Brabant.
Z.O.Z		

	UTRECHT + - -	
<i>+ natuurinclusieve landbouw:</i> Landbouw- en natuurorganisaties samen hebben in 2017 het 'Actieplan Duurzame Landbouw met Natuur' opgesteld dat door de provincie in grote lijnen is overgenomen.	<i>- Korte ketens:</i> geen activiteiten gevonden van de provincie. Er zijn twee conferenties geweest over 'De grote Transitie Utrecht' (in 2014 en 2016) waar het waarschijnlijk wel ter sprake is gekomen.	<i>- Voedselbossen:</i> 20 april 2018 was er in Oudewater een ' Innovatiecafé over voedselbossen , eetbare natuur en sociale tuinen' door 'Eetbaar Oudewater'. Er zijn voedselbossen in Utrecht, zoals Makeblijde. Geen initiatieven door de provincie.
	FLEVOLAND + !!	
<i>+ natuurinclusieve landbouw</i> Provincie Flevoland wil samen met verschillende partijen het platform natuurinclusieve landbouw in Flevoland ontwikkelen. Op maandag 9 april 2018 was er een inspiratiebijeenkomst, waar ook agroforestry een onderwerp was. Exploitatie Reservegronden Flevoland (ERF) is in Flevoland een belangrijke partner voor het tijdelijk (biologisch) beheer van landbouwgronden	<i>! Korte ketens:</i> de provincie Flevoland en de vereniging voor korte ketens Flevo Food , (vereniging voor korte ketens) en de Aeres Hogeschool werken in het Europese FoodChains 4 EU project samen met partners in vier Europese regio's. Van 3 tot 6 juli 2018 overlegden vetegenwoordigers van 5 landen in het provinciehuis in Almere.	<i>! Voedselbossen:</i> Flevoland heeft de Green Deal voedselbossen ondertekend. In een brochure uit 2014 werden de mogelijkheden verkend van de ontwikkeling van twee grootschalige voedselbossen in Oosterwold en Noorderwold van elk circa 60 hectare. Het eerste tussen Almere en Zeewolde (60 ha) wordt momenteel ontwikkeld. Bovendien wordt het voedselbos Almere Eemvallei van 20 hectare gerealiseerd.
	De DRIE NOORDELIJKE PROVINCIES + !! (Friesland, Groningen, Drenthe)	
<i>+ natuurinclusieve landbouw:</i> Blad Nieuweoogst : De drie provincies hebben samen met natuur- en landbouworganisaties een voorstel ontwikkeld voor een zogenaamde Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw . September 2018 wil men plannen van de 3 noordelijke provincies aanbieden aan Schouten, en haar vragen om dit te begeleiden en realiseren. Naar schatting vergt dit 10 miljoen tot 15 miljoen euro per jaar. Een medewerker van de GMF maakte in 2017 een fietstocht langs bijzondere Groningse bedrijven: de Tour du Boer	<i>! Korte ketens:</i> verslag van workshop 'korte ketens' voor noordelijke provincies. Bij de provincie Drenthe staat het niet hoog op de agenda, maar Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe en onderwijsinstelling Terra MBO zijn in 2017 een regionaal ketenproject begonnen. Groningen doet mee aan een Europees project voor korte ketens (zie ook Flevoland). Eetbaar Fryslân wil dat binnen vijf jaar alle inwoners van Friesland kunnen kiezen voor lokale duurzaam geteelde- en seizoensproducten. Er is een website met verkoopadressen en initiatieven, met subsidie van de provincie.	<i>! voedselbossen:</i> De provincie Groningen heeft de Green Deal voedselbossen getekend. Samen met de andere 2 werkt men aan de uitvoering. <i>De drie noordelijke NMF's hebben sinds kort een werkplaats voedselbossen opgericht.</i> Zie het kaartje: 40 voedselbossen; de helft is nog in de planningfase.
	OVERIJSEL + + !	
<i>+ natuurinclusieve landbouw:</i> Natuurinclusieve landbouw: Dertig boeren in Salland gaan natuurinclusief ondernemen. De proef duurt drie jaar en er zijn veel partijen bij betrokken (ook Friesland Campina, het nationaal Groenfonds, de provincie en waterschappen etc.) Uiteindelijk is de bedoeling dat de pilot een nieuwe landelijk keurmerk evert.	<i>+ korte ketens:</i> 25 okt 2016 organiseerden de Provincie Overijssel en netwerk platteland een bijeenkomst over korte ketens, o.l.v. Sandra van Kampen. zie hier het verslag , en hier de pp presentatie van Sandra van Kampen waarin verschillende initiatieven worden opgesomd, en knelpunten worden aangestipt.	<i>! voedselbossen:</i> bericht van Overijsselse Milieu Federatie (OMF): het programma Agro&Food van Provincie Overijssel maakte een voedselbos-traject mogelijk dat loopt van juli 2018 tot eind 2019. NMO en St. voedselbosbouw Nederland verzorgen scholing en ondersteunen voedselinitiatieven. Er zijn al zo'n 20 voedselbossen.
	GELDERLAND + ! -	
<i>+ natuurinclusieve landbouw:</i> ' Agenda Vitaal Platteland ': kennisnetwerk, projecten voor natuurinclusieve landbouw rondom natuurgebieden (vooral streekeigen producten, zeldzame rassen, landgoederen), voor € 240.000 Najaar 2018 kan subsidie worden aangevraagd voor kennisoverdracht en coaching. € 300.000 uit POP3, 300.000 van provincie	<i>! korte ketens:</i> Actieve rol van de provincie: zie Kennisnetwerk Voedsel : netwerk van gemeentes die samen overleggen en bij elkaar op bezoek gaan. Niet alle gemeentes doen mee, Nijmegen niet bijvoorbeeld, en N ontbreekt ook in de ' aktievoorbeelden ' van dat kennisnetwerk. In mei 2018 was er een werkdag over korte ketens m.m.v Sandra van Kampen.	<i>- voedselbossen:</i> Er zijn particuliere initiatieven, sommige kregen t hulp van de provincie, bijv. in Park Lingezen.
	LIMBURG - + !	
<i>- natuurinclusieve landbouw:</i> geen actieve rol van de provincie, voor zover bekend. Wel wordt in de Natuurvisie Limburg van feb. 2017 o.a. agrarisch natuurbeheer - zoals Natuurrijk Limburg - besproken. BoerenNatuur ontwikkelt (landelijk, dus ook in Limburg) pilots voor natuurinclusieve landbouw in opdracht van het ministerie van LNV	<i>+ korte ketens</i> op 1 maart 2018 organiseerde LIOF (organisatie voor Limburgse MKB's) met o.a. de provincie een middag over korte ketens. Nog geen uitkomst van gezien.	<i>! voedselbossen:</i> De provincie Limburg heeft de Green Deal Voedselbossen ondertekend. Zij wil dat er drie tot vijf van zulke plukbossen komen. Het initiatief moet wel van onderop komen. Er wordt nu in de omgeving van Maastricht en in Heijen nagedacht over de aanleg. De provincie kan dan een stuk grond beschikbaar stellen als onderdeel van de 2400 hectare nieuwe natuur die de provincie de komende jaren wil realiseren.

